

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

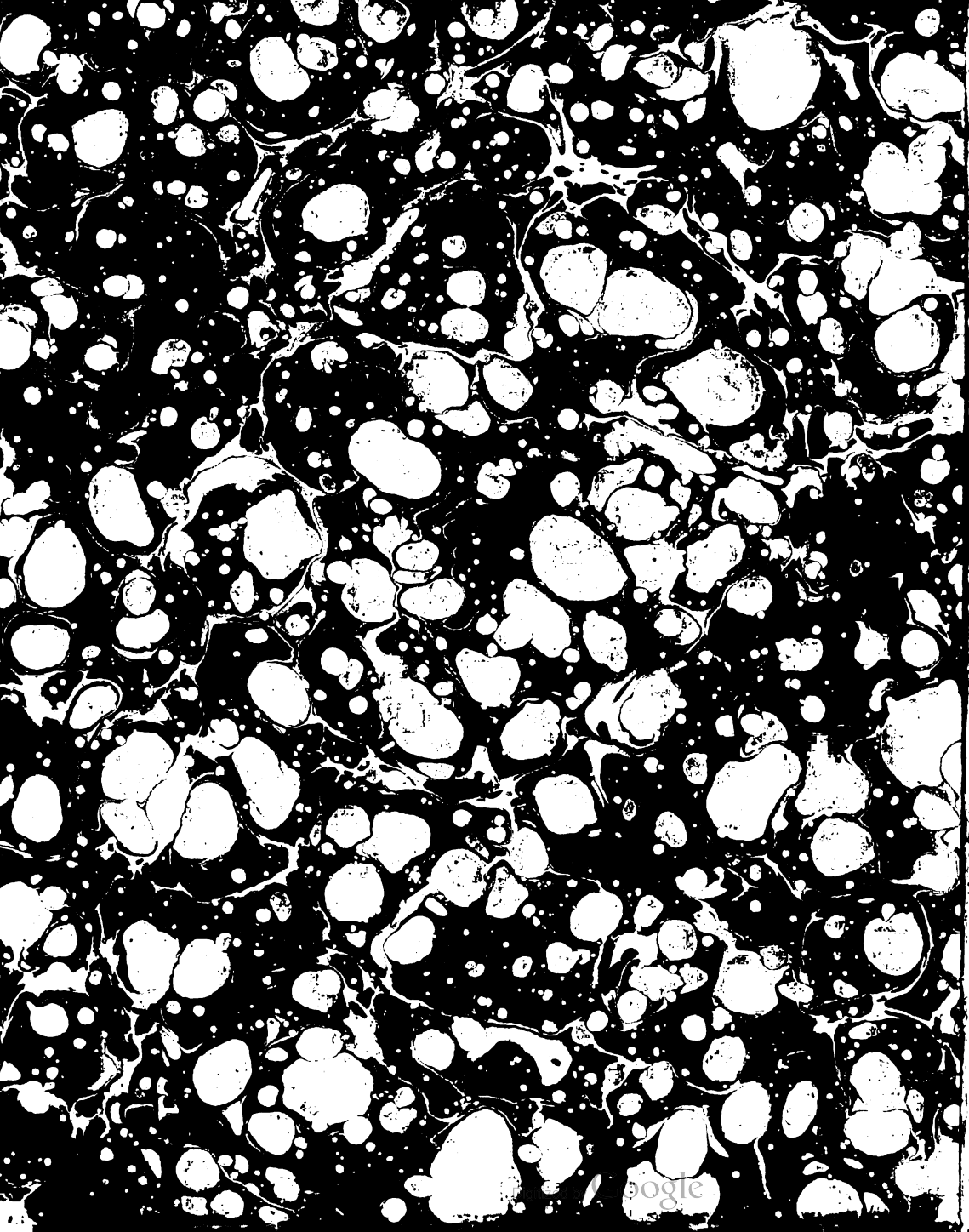
Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

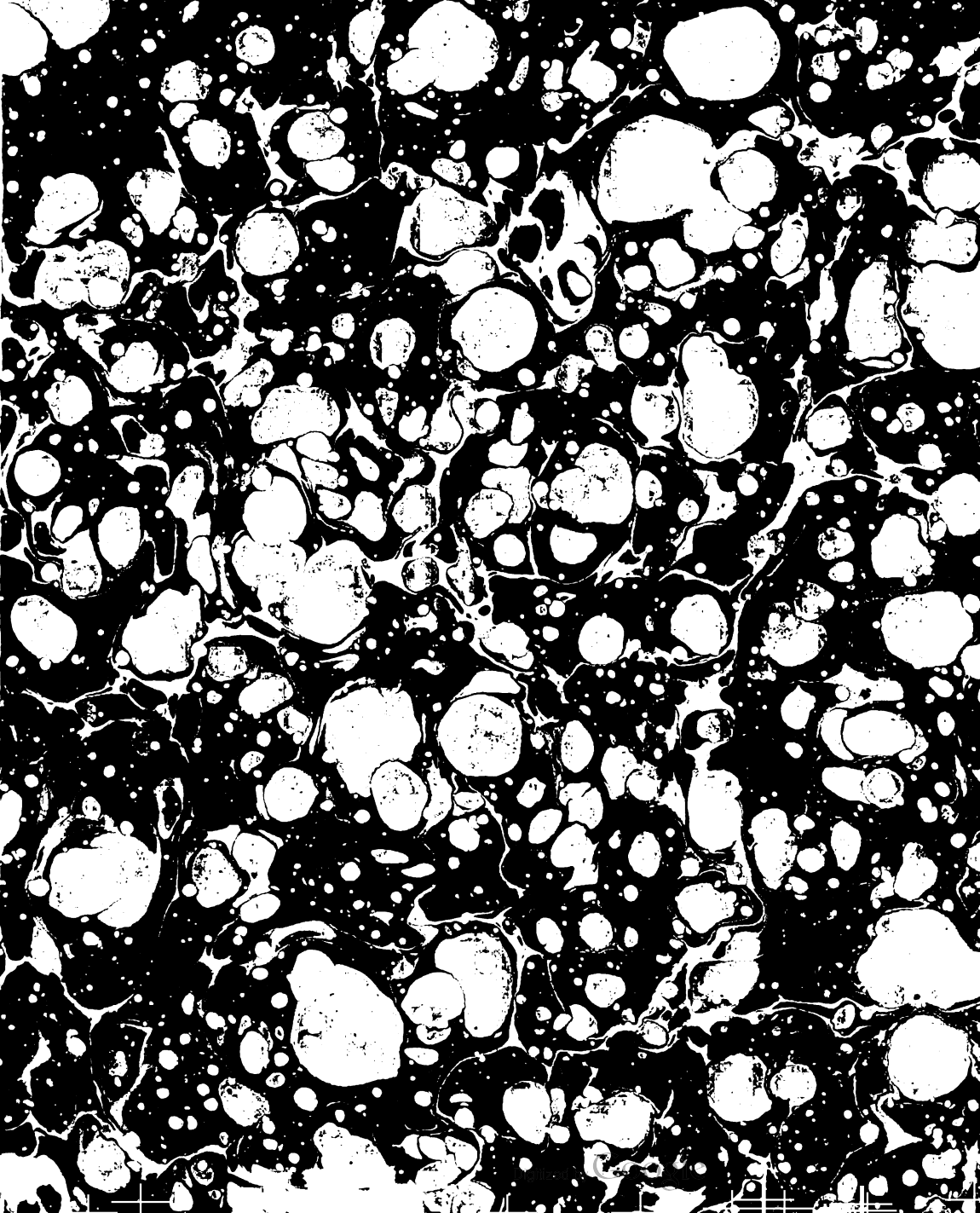
Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijk en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

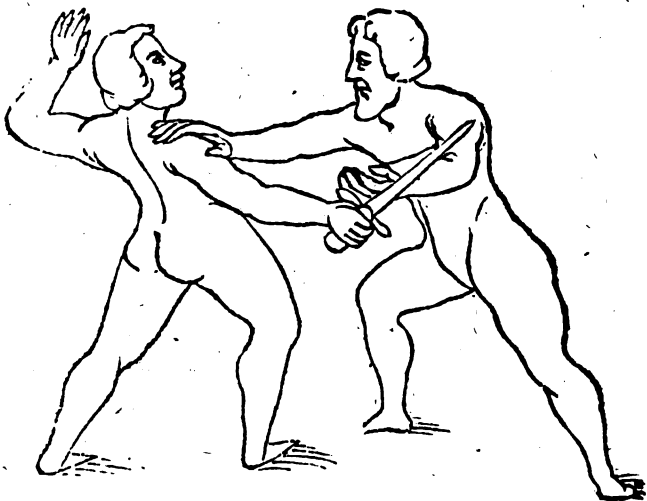
பிழை 43

K. A. B. J. van der ...
306
Verthoorninge /

Ghedaen aen die van de

**VEREENICHDE
NEDERLANDEN,**

*By een Onderdaen ende Liefhebber
van de selve*

Gedrukt by een PATRIOT
VAN HET
VADERLANDT

• 10 10 6 LXL

Copyrighted by
V. A. D. R. D. T.
T. G. M. R. D. T.
T. G. M. R. D. T.

VERTHOONINGE, GEDAEN

Aen die van de Vereenighde Nederlanden;
By een Onderdaen ende Liefhebber derselve.

Alfoo het een yder betaemt zijn Vaderlandt
Liefte hebben, ende die dingen te betrachten dewelcke
tot voordeel van 't selve strecken, hebbe goet ghedacht
ende ben bewogen gheworden, uyt enckele affectie ende ghenegentheyte, yers op het Pampier te bronghen, 't welck hope ende
vertrouwe niet tot nadeel, maer wel tot groot nut ende voordeel
van 't selve, in tijdt ende wylen sal strecken, naer dat gebruyck
gemaect wert van 'tgeene by desen wert vertoont.

Het is seker ende booz pder een klaer blijvende / dat de
Ziel ende het leven van de Nederlanden bestaat in de seluy-
maert / ende Crasfigne die ober de geheele Werelt by de selve
moet geplescht / in betoelcke soo lange alse niet werden ver-
hoort / haer Staet naer alle apperentie staet sloccende te
lijnen. Nu herts niet wel mogelijk dat premat in dese Werelt in groot
boosfoet kan leven / sonder van zijne Nabueren daer ober benijt te woos-
den / ende bysonderlych van die gene dewelcke oordelen dat se 't selve ofte
noechder richte daer toe hebben : dit maecte dat verschepte Marien daer
oder saloers sijn geworde en hobe alle d' Engelse / dewelcke niet kan ver-
dragen de prosperiteit van de Nederlanders / seggende so onlangs is het
geleden dat se aen onse Coninginne Elisabeth / als arms ende verdruchte
Armen quamē Bedelen om hulpe / ende bystant / die haer oock groot ge-
maecht / ende gelt gegeven heeft / dat noyt is gherestitueert ; en nu dur-
vense haer selven se schrijven Hooge ende Maesthtge Heeren / een Titel die
nimmer als God toekomt / daer en hoben wederonse allerwegens onse
Regotte / ende Schijpbaert / nemen ons het Woort uyt den mont / wel-
ke klachten so verre sijn gegaen dat de Zeeluden een requeste aen het
Parlamente dien aengaende hebben gepesenteert / waer op by 't selve
oock een arte is gemaect / dicterende dat gene goederen by eenighe
Matie in Engelandt sullen werden gebracht / als die in haer eegen Land
kullen / ende waer belangt de Landen in Asia / Africa ende America ge-
hoorende / ofte namaels komende te gehooren / onder het gebiet van sijn
Majesteit van Engelandt / sullen niet bevaeren werden / als by Scheyen /
die sonder Fraude / ofte bedroef / toebehooren het Voich van Engelandt
ofte Prilant / ende verders dat geen Dremdelingh / ofte Persoon niet
gebo-

gebooren onder *ſijn* Majesteits gebiet/ inde hooftgeſez. Landen ſal moogen leven als *Coopman* / ofte *Factoor*. Doch is by verſchepde gere-
monſtreert ende *Boochjens* uyt gegeven/ vertoonende de groote booz-
deelen ende *ypoſſen*/ ſoe vele *Willoenen* die de *Hollanders* Jaerlijchs
trecken uyt den *Marlingh* ende *biſchbanghiſt*/ welcke *Maringen* ende *biſ-
ſchen*/ ſoo ſp ſeggen/ by de boozſz. *Hollanders* alle woerden geſto-
len uyt *ſijn* Majesteits *Zeen*/ 't welck haer verboden woerdende/ ſoude deſe *biſ-
ſcherpe* ſeer dienſtich by d' *Engeliſche* natie comen woerden waer geno-
men/ als haere *Wahenen* daer toe beter bequaem ſijnde. Dit heeft ſoo
deel te wege gebracht/ dat het *Parlement* alreede geſtemt / ende gebo-
teert hadde/ datter geen *Maringen* ofte andere *biſſchen* / meer ſouden
woerden gebangen by eenige breeuende *Patien*/ himen de *rianteguen* ofte
mylen van d' *Engeliſche* *Coſten*; dit is de *Hollanders* niet meer mo-
gelijk naer te komen/ als het d' *Engeliſche* mogelijk is naer te laten vleys
te *Eeten*. So dat deſe reſolatie van 't *Parlement* niet anders kan ge-
nomen woerden als booz een *Indirecte* aenſegginge van *Oorloge* / want
d' *Engeliſche* wel weten dat de *Hollanders* ſonder haere *biſſcherpe*/ dieſe
ſoo vele hondert Jaeren breebſaemlijch hebben gepoffedeert / niet mo-
gelijk is te leven. Doch heeft *ſijn* Majesteit dit voornemen ende reſolatie
van het *Parlement* geſtu- / ofte uyt affectie ende penegantheit tot de
Nederlanden/ geelijck ſommighe meenen/ ofte uyt andere redenen van
Staet hem daer toe moederende: ondertuſſchen kan wel aſgenomen
woerden/ hoedanich d' *Engeliſche* *Natie* tot de *Nederlaenſche* is genegen/
ende wat ſe van deſelbe heeft te verwachten/ te weten verachtinge/ende
verdrukinge.

Soude het nu geen tyt weſen mijne *Wierden*/ om een woerlich ſorge
booz u ſelben te dragen / ende oock eenige *Negotie* aen te qoecken op
epge plaerſen / daer u niemant ſal verbieden te handelen / dewijl u de
Negotie op d' *Engeliſche* Landen / daerſe grooten handel in *America*
placht te hebben/ 't eenemael op verbeurte van *Schip* ende goet is ver-
boden? Sijnder geen Landen daerſe u eppen *Negotie* kunt qoecken/
en halen de vruchten van u eppen *Land*: kunnen de groote boozdelen die
d' *Engeliſche* trecken uyt hare Landen in *America* u tot geen exempel
dienen. Het is ſeerker datſe tegenwoordich ober de hondert duyſent
Menſchen van haere eppen *Natie* daer hebben / ſo in *Nieu* *Engelant*/
Virginia en de *Caribiſche* *Eilanden* / als *Barbados* / *St.* *Chriſtoffel*
Antego etc. behalven op de *Riviere* *Berenhame* aen de waſte *Coſt* daer
ſp oock machttich worden/ en *Jamaico* daer alreede boven de ſes duy-
ſent *Menſchen* ſijn/ uyt alle welcke plaerſen het ſeerker is/ dat den *Co-
mink* alle Jaeren aen coſtumen/ en tollen van de goederen/ die daer van
daen komen ontſagt ober de twee hondert duyſent *Ponden* *ſteerlinx*
ofte *thontich* *tonnen* *Gouts* / ſonder dat het *ſijn* Majesteit oock den
Staet van *Engelant*/ uytgenomen *Jamaico*/ opt een pennigh heeft ge-
coſt: sijnde de populatie alleen by particuliere gedaen. *Jamaico* dat
maer

maer hy de werch is aengetast / wanneer het destin dat den Protector Cromwel op Hispaniola hadde gefailleert was / woer van sodanige consequentie behouden dat apparent de Dede tusschen Spangien en Engeland daerom wel mocht achter blyben / alsoo het de Spanjaerts wederom begeeren / en d'Engelsche wegeren te geben / considerende tot wat nut ende voordeel het haer kan strecken. Wyhoewel dit Eplant in 't eerste als niet is geacht geweest / voorgegeven werdende dat het tot groote last / ende geen proffit van d'Engelsche soude strecken / dat het ongesont was / en de luyde daer niet konden leven so wert het selve nu behouden seer gesont ende vruchtbaer te wesen / soodanich dat d'Engelsche aldaer wonende soudens geschreben hebben / datse het niet begeren te verlaten / ende voer haer selven sullen behouden / eer datse sullen lyden dat het aerde Spanjaerts wert wederom gegeven : 't selve Eplant is bysich mylen lanch ende twintich breed / so vruchtbaer als enige plaetse kan wesen / boozsten van goede Rivieren / ende seer abundant in Dier ende vruchten / ende naer alle apparentie heeft den Spanjaert in tijt ende luyden sonderlinge afzuech van daer te verwachten / wanneer een aenwas van Wolch aldaer is gemaect ; het sal oock niet lange aenloopen of de Landen die d'Engels in America besitten / sullen haer meer voordeel opbrengen als de Nijnen van Silber ende Gout aenden Coninck van Spangien / het is niet alleen uyt de Mineralen dat het gout wert getrocken / maer een vruchtbaere aerde kan oock den Mensch Gout ende Silber voort brengen / als hy sijne neersticheyt in 't be-archerden van deselve wil gebuychen. Dat d'Engelsche vele vruchtbaere Landen in America besitten / hebbe hier boven aengewesen / ende is yder een kennelijck : datse oock begonnen hebben rijcke vruchten in Virginia aen te queecken is secker / te weten Noerhesse Boomen ende syde woemen / dewelcke in abundantie uyt Italien daer sijn gebzacht / beginnen oock al syde te maerken / waer van Monsters hebben ghesien die seer goet hallen.

De profften die d'Engelsche uyt het Eplant Barbados / met Catoen Planten / ende Suiker te maerken getrocken hebben / sijn onuyt sprekelijck / sommige Cospluyden tot Londen hebben etelijcke jaeren achter den anderen bysich a seftich duysent Gulden suver proffit getrocken uyt haere Plantasien / aldaer sijnder die over de tien Connen Gouts werden gestimeert Rijck te wesen / dewelcke alle haere middelen daer hebben gewonnen / het plaecht Jaerlijcx tusschen de twee en drie hondert Schepen inde haert te houden / die met goederen daer aenquammen ende wederom afgeladen wierden / doch also het Land seer is uytgeput / neemt de haert in die plaetse wat af / maer in andere meer ende meer toe ; het Eplant Barbados heeft alleen Regen Mylen in de ronte waer hy gesien woer dat den arbeet en d'industrie vande Menschen dese groete Rijckdommen uyt een kleyne plaetse heeft getrocken / wat is dan niet van groote ende vruchtbaere vette Landen te verwachten / indien de

Menschen sich tot Arbeit willen setten; hoe vele Sappcheren ende
 Caronien wordender niet dagelijc wt Engellant naer Nederland ge-
 schreept? dewelcke tot transactie van haere eggen Scheypvaert wt hare
 eggen landen sonden comen werden ghejaelt. Wt het bovenstaende
 't welck also in der daer ende maecthet is/ hope dat goetwoert sal wo-
 den/ voer onse Staat nootsaekelijck te wesen/ datmen oock tracht een
 weynich van dese Landen in possessie te nemen/ om de vruchten daer
 wt tot 's Lands best/ end' Ingesetenen van dien te trecken/ op dat ons
 de Negotie door d' Engelsche metter tijt niet 't eenemael woert afgesne-
 den/ gelijck gesien wort 't selbe haere intentie te wesen: doch naer ge-
 merck hebbe aen dediscoursen van vele vreesse goetwoert sal worden dit
 ydel/ ende voer onsen staet onnut te wesen/ allegereude die haer dese opi-
 nie sijn/ dat 't selbe sonder effects is geattenteert geweest op de West-
 Indische Compagnie/ dewelcke vele Millioenen heeft gespendeert 't Land
 ende d' Ingesetenen vele Dorsinden doen consumeren/ sonder iets wt te
 rechteen/ ofte ten minsten daer goetwoert van is gecommen: dese luyden
 geben eben sulcke reden van haer/ als oftmen woude betoecnen/ dat inde
 Middellantsche Zee geen Negotie niet goetwoert is te doen/ om dat den
 eenen sijn Schip verspleit/ en den anderen 't sijnre banden durch heeft la-
 ten nemen/ en den beiden sijnre goederen sojgeloos facit toebertrout/
 die deselve hebben verdoerlooft; die is gelijck Cicero seggt inden het
 wptvalt gelijck wt wenschen ende begeerten/ sal pder een seggen/ dat het
 wptfelijk ende doel is gedaen/ maer sonder het contracte gebeurt/ sulden die
 selve seggen dat het dwaeslich en ongoetwoertich is in 't werck gestelt:
 't selbe hebben wt gesien/ wanneer Cromwel een doel geaccordeerde die
 te naer Hispaniola font/ pder pzees sijn Byshept/ ende grote boezme-
 men/ doch als het deffern qualijck was wt gevallen/ wient gesetht dat
 hy een onnootsaekelijck werck hadde ondernomen/ niet tegenstaende
 den aenbevel flecht is geweest/ die den tyt hem herwaercom staet een
 grote wptkomste daer van te sien.

Ich gebe W. L. dan te bedencken/ al heeft het de West-Indische
 Compagnie qualijck gegaen/ of het niet raetsaem sal wesen datmen den
 moet daerom niet verdoeren geest/ maer op niens ewige erpbruten by
 der hant want/ deselve heeft in vele dingen gebwaest/ ende den haer
 die sonninge in ons Land tegens deselve hadde ingenomen/ heeft haer
 werck goetlijck verachtet/ hare fauten hommen te tot lessen dieneu-
 valt dan niet eenen nieuwen moet aen/ en toont u te wesen deselve Ba-
 tabieren die eerstjes wonderen hebben wptgebrecht. Ich wil nu niet
 hernemen om perant te beschuldigen ofte quaet van perant te spre-
 ken/ maer dit moet ich seggen/ dat haere onderlinge discupien ende
 oneenicheit een onwptgoetwoertelike schaede haer heeft toegebracht/ dat
 se seer groote fauten heeft gecommiteert wanneer een gedeelte van
 Brasil was geconquesteert/ dat se de Portugijsen/ die haere vranden
 waren/ onder haer heeft laeten woenen ende haere Landen en Sappcher

J. Moelins

Indoolens besitten/ die men niet groot profijt aen onse eegen naefte hadde
rouwen verkopen/ datse deselve so groote Privilegien/ (strijdbare tegens-
onsen Godtsdienst) ende meer sabelt als ons eegen volck heeft toege-
staen/ datse deselve soo vele duysenden heeft toevertrent/ met goderen
op tpt aen haer te verkopen/ 't welck een aenlejdinge tot de rebolte heeft
gegeven/ ende boden alles datse de Portugijsen in een ongelijck sterker
getal als ons volck selfs was gedoocht heeft/ onder haer te laeten woon-
nen/ en daer en boden de meeste macht van de Soldaten afgedaucht.
Als nu de Portugijsen gerebolteert waeren/ syn verschepte ongelucken
aen onse sijde geslagen/ als verraderpe/ onachtsaemheyt en kliepnach-
tinge van den vyant/ verraderpe te weten/ als de Cabo St. Augustyn
en het Fortjen aen de Stadt Olinda aen de Portugijsen wierde ver-
tocht/ ende overgelevert: kliepnachtinge in 't aenastien van den vyant
op Camarons Berch/ onachtsaemheyt wanneer ons heele Heeger aen
Courions Menden wierde besingelt/ ende gebangen genomen. Het is
waer/ dat naderhand treffelijcke sejourden upt het Vaderlant syn der-
waerts gesonden te weten een by de Compagnie van vier duysent Man-
nen/ en een by de Staten Generael van ses duysent Mannen. Het eerste
is seer verschoopt daer aengeromen/ soo dat niet groots op den vyant is
geattentert gheworden/ onderentusschen heeft den hoofstmoet onder
de Portugijsen/ die so lange ongestraft bleben/ seer toegenomen/ ende de
kliepnachtinge onder ons blyben Logieren/ 't welck het Leger van ses
duysent Mannen waer mede ons volck tegens de Portugijsen te Wel-
de trock/ sijnde een soo Heerlycken en Treffelycken Leger/ als diergelyc-
ke in Brasyl nocht by een was gesien/ noch aen onse sijde/ in 't conquiste-
ren vant selve/ nochte aende Spaense sijde int defenderen van dien/ noch
te doch in hare conquiste/ doe so het Lant d' Indianen hebben afgeno-
men/ van een kleyn getal vanden vyant groote schade ende afgeucke
heeft doen lijden/ soodanich dat den legher van 't Leger naer de Batallie
geboot met het selve in de nacht of te trecken/ tegens altyds van d' an-
dere Hoofden; de Portugijsen die niet beter wisten als datse den slach
verloren hadden/ getijck nider daer waer was/ alsoo so het Velt gegui-
teert ende gebreck van Ammunitionen hadden/ soek hare Soldaten sich
inde Bosschen begonden te versteecken/ stierden 's anderen daechs een
troep van vyfen 't wintich mannen om 't Velt t' ondecken/ en ons leger
te recognoscieren/ dewelcke niet angst ende benaueheyt op handen en
voeten commende gecropen/ te plaetse daer so ons Leger hadden gela-
ten/ bonden niet als der slagen geweer ende verschoopde Bagagie/ waer
oer so begonden op te springen ende apt te roupen/ Victoria/ Victoria/
de Flamings syn roech/ dit maecte nu/ die eerst verslagen waren/
overtoomlaers/ ende syn de saeken aen onse sijde seker den tpt berders
declinerende gegaen/ ende bysonderelijck achter den 19. february. 1649.
wanneer ons volck booz de tweede mael int velt getrocken sijnde/ sterck
dye duysent mannen/ daer upe wierden geslagen/ met groot verlies
van

van volck. Het schijnt oock dat int Vaderlant sedert die tyt de moet tot herstellinge vande Brasilsche saecken/wiert verloren gegeven/also geen secours meer wierde afgebeerdicht/ 't welck noch meer bleek als den Admirael/die de eerste bevolen was te defenderen/ende van de Regenten in Brasil onder wiens commando hy was gestelt/ende welkers bevelen hy gehouwen was naer te comen volgens sijn eegen instructie/geboden was/dat hy met sijn onder hebbende Schepen soude hebben op de custe te blyven om deselve en het gheheelc lant te defenderen/tegens een machti-ge vloot die int Portugael wiert verwacht/ bilpenderende d' oorde van sijn overhoofden/moetwillich/en tegens expresse ordere/ met sine schepen van de custe is afgeseylt naer het Vaderlant/ almaer gecomen sijnde ende bericht van sijn noopt gehoorde ongehoorzaemheyt overgeschreeven wesen/de wierde denselven admirael in plaetse van straffe te lyden gepatrocineert. Dit dede den moet van de luyden in Brasil lebende t' eenemael vallen/ haer selven niet anders comende inbeelden als dat se de slachtinge waren over gelebert; want daer commando niet wort gepareert/herstimen geen dienst van Soldaten ofte Zee-luyden te ver- wachten.

Een rozte tyt naer het wachsepen vanden Admirael/comit de Portu- gijse vloote sterck. 35. Oorloghschepen en 16 comboppers vande nieuwe opgerichte Compagnie in Portugael/tot defensie van hare Schepen/die door onse Crupiers meest alle wierden verniet/ in ons ge- sichte door hy het Kerck gheseylt in twee troupen/ comende door de contrarie wind niet seffens boden de stadt Olinda geraecken/ indien den Admirael met sijn Schepen daer hadde geweest/ soude dese vloote so- danich hebben conuen slaen/dat de voorszeyde nieuwe Compagnie niet machrich soude geweest hebben/ eenich combop meer te doen/ soo dat veel min/ vier jaren daer naer hare Schepen souden gedient hebben om het Kerck te water te beleggen/ door oorde vanden Coninck van Por- tugael/ die wel sach dat de Custe by ons niet wel wierde betoert/ en- de noch minder soude wesen in den Oorloch die Vaderlant met Enge- lant hadde/ sijn slach soo waer nemende/ oock so racht de Portugijscen gewelt begonden te roonen ontbid een yder de moet/ als van langhsa- mer hant gematteert/ende slaen/ Hertich gelwoorden sijnde: de Schepen die noch op de Custe waeren liepen van deselve sonder orde te verwach- ten/ en de Soldaten die de Forten tegens het gewelt dan den byant spr- den defenderen/ stonden tegens haere Officieren op/ en dwongen deselve de Forten aen den Wynt over te leveren/ en so is de teffellike conque- ste van Brasil daer 24 Jaeren ons ge-Oorlocht is/ in eenen dach seffens verloren gedaen tot seer groot ongeluck ende nader van ons lide Va- derlant/ een Coninckryck een machrich Coninckryck is verloren/ het is verloren sonder dat men daer gehoelen van heeft: ende 't welck te be- klagen is/dat 't selve ons is afgenomen vanden slechten ende vasschen Koninck van Portugael/ die maer een Conincken hant ghewint wo- den/

den/ haer by het hebben weten af te kennen den machtigen Conſtick
ende Monarch van Spangien: is die niet een ſchande ende blame hoog
onſe gebede ſtaffe? dat ſelcy ſoude geleben worden/ ende geen beboſe
aangewent om 't ſelve wederom te bekomen/ en de Portugiſſe baldſhept
en onconſtichſhept te ſtraffen.

Anders hebben de Romeynen in ſulche gelegentheyt gedaen. Als
Marius van een ſpeder een Jager/ ende epudlinge een Weithcer ge-
hoorden ſijnde/ van een deel ongeraepte volck in Spangien tegens het
Roomeſche gebied opgeſtaen was/ ende in vier ſlachten ober de feſtich
Duyſent Romeynen hadde 'ter nader gemaecht hebben ſy ebenwel niet
opgehouden/ wantoe Hoop/ Leger's te ſenden/ ontrent te dwingen/ tot
dat hy is ondergebracht: van gelijken als die van Rumanien waren
gerekent/ ende ſes Romeynſe Veld-Heeren/ die Voogmeesters wa-
ren/ oſter anſchanderſet met hare Wezlegers groote ſchade/ ende
ſchande hadden toegebracht/ ſoe vorminge 't eenemaal geruincert ende
verſlagen: hebben ebenwel niet opgehouden haer te verſolgen tot dat
van Sſcipio Marius ſijn ondergebracht/ die de Stadt noch heeft
doen ſlechten/ en den pluch daer hoog drijven. Sal by ons dan geen be-
boſe werden aangewent om een ganſch Conſticklich/ dat ons ſo ſchan-
delich met verraderſe is afgenoſten/ wederom te verkerigen/ ſo het niet
geſchiet wte ragnatis van ons Lant/ laet het om profyt wille ge-
daen worden: ſecker onſen ſtaet moet niet weten waſe verſloren heeft/
ſy moet Braſil niet kennen/ ofte haer ſelven niet kennen inbeelden de
beſte van 't ſelve Lant: dat het geen profyt heeft opgebracht moet ons
ſelven geweten worden/ want het is van naturen het grootſte/ ſchoon-
ſte/ en ſpediſcheſte Lant dat van de Sonne beſchienen wort. Het ſtreck-
ſich wte van Rio de la Plata tot d' Amafones/ 't welck niet minder als
ſeven hondert Mylen langs de Zeeuſte kan weſen/ die altemael ſuyver/
ende ſchoon is/ ſonder danchen ofte klippen/ ſo dat de Schepen byelijck
kinnen kinnen ſepien tot op een half Myle weech's naer/ by het Lant/
het heeft goede Havens en treffelijcke reden/ de wind iſſer ſo gerempert/
dat geen Schepen pericul loopen/ hoog ſtoym/ ofte onweer/ te vergaen/
ten minſten heel weernich; het Lant bande Zee-ruſte Lantwaerts/ is ſo
groot dat niemant de breets daer van pertinent weet te beſchryven/ alſo
meest deſert leyt/ wort alleenlyck by a ſes Mylen Landwaerts in be-
woont/ daer dize a vier hondert Mylen ſoude kinnen bewoont weſen/ de
derde is ſo vruchtbaer als eenige in de Werelt/ 't Lant vol treffelijcke
Ridieren/ abundant in Weſtſtalen/ wilt gebogelte ende Fruyten/ behal-
ven verſchepde andere goede gelegentheden/ te langh om te verſhalen/
de Zee ende Ridieren overvloepende van ſchone viſſchen/ verre beter als
eenige by ons vallen. Is dan ſo een Lant niet weert datmen wat moep-
te daer om doet/ ende eenige koſten aen hangt/ temteert noch eens de
Forſupre/ en meest verſeekert/ dat alle oncoſten die der aen ſullen te coſte
gelecht worden/ niet ſullen bedragen ſo veel als een Jaer bande rebenuen

sal heeft hoefden/ want meer maer een gebreke van 't selve eetzelfde Jaren
by ons. Datte sal sijn behoort gewoest.

Ich sal u aenwijzen/ hoe dat het noest Gode/ forcherder sal hoefden dat
Land te conquefteren/ als de beste Frontier. Stant in Nederlandt tegen
een stercken byant te defenderen. Wage dan/ of niet meer een die hemself
van Brasyl heeft/ sal moeten bekennen dat inden de hooftgeft. fecoursen
van 4000. ende 6000. mannen/ ofte een van heyden haren gebreke ge
meest tot populatie van 't Land/ het selve by ons tot op dese tyt noch niet
soudt gepopuleert worden/ ende by een grote Staat. aldaer hoefden. De
populatie hadde seer bequaem konnen geschieden in Capitanen van
Baraiha ende Rio Grande dewelcke desert lagen/ maechende vanden
Soldaten boeren/ ofte Planters/ en deselve defenderende tegens den in
val der Portugijfen/ waer toe een Duijant. Man ofte anderhalf ge
noech hadde gebreke/ de reste hadde sich niet den stercken houten be
sich houden: dat sulcx van een goet effect soude geweest hebben is ge
bleeken aende plantasien die alleen by weyrtige op het Eptant Camo
rica/ dat mager is/ sijn aengeselt/ ende tot sekeren perfectie gebracht/
dat het/ door het Land wierde overgegeven/ bequaem geopderet wor
de/ om het stecf met alle de Porten te versigen/ als dan sode gebreken
was geweest/ door de levens middelen/ soude men de vruchten van proff
heden konnen by der hant nemen. Maer het is op de culture noot
aengelechte/ hopende continuelych op fecoursen wt het Nederlandt/ om
de Portugijfen te mogen overmoesteren/ ende soo seffens van het Land
meester worden/ doch is gemist/ laet ons nu eens de sekerste wech te
werck gaen/ alhoewel datse wat langhsamer halt/ als violente midde
len te gebruiken/ dat by ons niet moeten laten verbeiden/ want mit
ter tyt alles genouch sal goet gemaect worden.

Om dan het werck tot een goet eynde te brengen/ moet gelijck gesche
is van de culture een aenbaech genomen worden te Lande/ selven defen
derende ter tyt toe datse volcx genouch hebbe om een Leger te conuen
miffchen/ ofte het ongeluck hadde van geslagen te worden/ en ter Zee u
byant offenderende/ want een dofsijn Oorloch. schepen en so veel Fregat
ten sijn bequaem/ ende sufficient. genouch/ om de gantsche custe van
Brasyl tegens alle de machy van Portugael te defenderen/ ende haer soe
danige afbreuck te doen/ datse niet sullen weten waer haer te keeren ofte
worden/ maer de Zee-macht moet continuelych daer wesen/ ende niet
wanmer de gelegentheit om dienst te doen/ sich staet te presenteren/ dan
de Custe wech geboert werden/ door ongehoorname Admirals/ want
moet gebreken worden/ dat de Portugijfen maer alle Jare ofte alle twee
Jaren/ een Vloet naer Brasyl senden/ dewelcke/ inden eens mochte ge
slagen worden/ en d' Infestatie met de Fregatten/ op de Schepen die
particulier haren continuerende/ soudende Portugijfen soo despersaet
worden datse selver soudende wenschen/ de geusurpeerde plaetsen te mo
gen quitteren. Wy woen intyners dat het is een natts fere smach van
Volck

Welck / en datse niemant als haer eegen gebuychen dat oock niemant /
van wegen hare bakstept / ende overgegeven arrogantie / onder haer
eem leven / soo dat hy ons meer menschen in een Jaer daer comen ge-
bruyt werden / als hy de Portugysen in christich / hoe soude het dan
comen salderen van haer int cozte 't Obermachtingen / ende gelijck als
het laet opt te setten / sonder sels eendich gewelt te gebuychen. Daer sijn
personen die niet hare schote sustenen ver quaet doet / seggende dat
Brasiel sonder Portugysen niet can bestaen / om dat sy allen souden
hemisse hebben van slapheren te maechen / en negros te regeren / en dat
ons Welck tot beyde onbegnaem is / het is wonder dat sulcke dwase
opptien hy de menschen comen cracht grijpen / want sy het contrarie
sien hy d' Engelse en France aen d' Eplanden / die in beyde de Portugys-
sen al hyx naby comen / en misseghen te doben gaen / geloobe oock dat de
Aerderlanders verstant genouch sullen crjgen / om haer proffite te
joucken / alse maer op de wech gebuycht sijn. De culture die te doen
laet / soude moeten geschieden aen de Boort / ofte aen de Zuyt sijde vane
Lant / want den hebje den byant maer van eens kant te verwachten /
die licht sal regens te staen wesen / sels niet een klepne macht / maer
woet soude onsen Staet manquieren datse niet bys ofte ses duysent man-
nen derwaerts soude kommen senden / en deselve booz eenigen tyt met goe-
de reeruten assiteren / d'onkosten sullen soo groot niet wesen / want als
de luyden daer eens geset sijn sal het Lant byrijen tot haer onderhout
genouch boort brengen / en naderhand een seer groot inkommen booz onsen
Staet : daer sullen sich oock byse luyden genouch derwaerts begeven /
en sulcke als macht ende middelen hebben om de Soldaten / als van
verscheide ambachten sijnde / te kommen in 't werck stellen / die dan opt
den dienst kommen ontfagen woorden / andere kunnen haer geneen niet
Landbouwrepe / visscherpe / cappen van Brasilien hout ende so boorts.

De plaetse van die aen 't Boorden bequaemst soude wesen / is Paral-
ba / alwaer een treffeliche stader is / tot herberginge vande Schepen /
sullen daer oock noch vele Brasilianen worden gebonden / die onder onse
gehoorzaamheyt lange Jaren gewoont hebben / ende tot ons geneen
sijn / dewelcke in slaverupe hy de Portugysen werden gehouden / deselve
sullen niet naer laten hy ons ogh te kommen ende ons ten dienste te staen.

Aen 't Zuyden is de bequaemste gelegenheyt / de Capitania van Rio
de Janairo / ofte St. Vincent / welcke laetse seer onboortien is van
Portugysen / ende beyde den Oorloch noyt gewent / so dat een klepne
macht genouch soude wesen om deselve te berobieren daer leven oock seer
vele Brasilianen die hy de Portugysen in slaverupe werden gehouden /
welcke luyde souden wesen datse verlost werden.

Booje in 't midden van Brasil begeert te wesen / is het Epland Ca-
parica gelegen in de mont vande Bahia / groot ende byucht daer genouch
om vele wassenden van menschen te doeden / 't selve kan in 't gesicht
ende in sijt vanden byant gemeintneert / ende gecultiveert worden /

want d' oberhoofte hem swaer soude vallen / soo waanere onse Schepen daer op ende meer kruspen / een kleene macht kan niet hinderen / en een grote is qualijk mogelijck secretelijck ober te brengen / oock soude se perijbel lopen van 't eenemael geruineert te worden / eens to Lande ende tweemael te water daer en boden hebben se geen hele grote macht te misfchen : oock soude den vyant te water aller wegens sodanich kommen benaut worden / dat hy weynich lust soude hebben om op het Epland ober te komen / so soudent de Portugijssen oock belet worden van haere Schepen naer Portugael te senden / ende de bloten diefe van daer bewachten soudent infaillibel in onse handen kommen te vallen / so waanere een macht van Schepen continuelijck aldaer wert gehouden : welchers onkosten sullen kommen werden goet gemaect / met het nemen vande Portugijse Schepen : continueert dat byf ofte ses Jaeren / en so het geen goet effect neemt / wil ich mijn leben verliesen.

Weet dat het nu niet alleen dienstich is vooz onsen staet / eenige Landen in America te beheerschen / maer ten hoochsten nootsaechelijck want d' Engelse sijn daer alreede machtich / ende nemen noch dagelijck meer ende meer toe / als mede haere Regotte / ende het is u ende wne Schepen verboden daer te komen / derhalven sooje wne Regotte niet wilt benomen hebben / moetje oock sien eygen Lant te krijgen : daer is niemant die u meer hinder kan doen als d' Engelse / nochte oock niemant die u meer afgunsticheyt ende wt toedraecht / derhalven neemt acht op u selven / dewijl het noch tpt is / want sooje nu geen Oogen gebruycht om te sien wat tot u proft / ende hoopdeel strecht / ende u daer van dient / sal den tpt komen dat u sullen Oogen enubreechen om te bewonen / ende beschepen / het verslum dat op salt gedaen hebben.

Ich weet dat dese bespennen / al wordense plaussibel geoordeelt / tegen gesproken sullen werden seggende / dat de West-Indische Compagnie arm is / ende het Lant geen Belt heeft / daer kan een nieuwe Compagnie werden opgerecht / oock soude hy het Lant wel Belt te vinden sijn indien het nu ende hoopdeel / van dit werck so wel wierde geappreheendeert / als het nadeel / dat onlangs geleden / in de Sant wierde gebruest / dat dit so waer / daer soudent geen Schepen nochte welck manqueren om metten eersten een tocht te doen / het is van sulche nootsaechelijchheyt dat het behoort te geschieden / al soude het Belt daer toe gebedelt worden : doch sulche extreme middelen behouven niet gebruycht / daer sijn dussenden van geaffectioneerde Ingefetenan / luden van macht / ende middelen / dewelcke als sy sullen sien / dat dit werck niet pber ende ordze woort aengevangen / gewillich sullen wesen goede formen van penningen te verstrecke / op conditie dat se haer werden wederom betaelt in de Landen die geconquesteert ofte gecultiveert staen te werden / welcke restitutie aen haer ofte haere ordze kan geschieden in Pegros / vitros ende materialen tot den Lantbou nodigh / op conditie datmen haer Lant vooz niet geeft ende goede bygheden daer en boden toe staet : daer is by

is hy naa niemant of hy heeft een Kint / of Woor of Heef / of Wient / of een g'eroutwen Dienaer / of d'een / of d'ander 't abanceren / 't welck hy met groote moeyte in ons Vaderlant / dooz de menichbuldicheyt vande Menschen / dickwils niet kan te wege brengen / ende daer gemackelijck sal kommen doen / want twee a drie duysent Gulden jaer veel minder kan permant in die Landen een Maan maecten / ende treffelijck doen leben / so hy maer neerstich ende soezhbuldich te wercke gaet / hoe veel gaender hedens daechs verlorren / ende komen tot armoede / die geern wel wilden doen / indische maer wisten waer se souden aenbangen : hoe vele hantwercks luyden liden honger / ende kommer / met hare Vrouwen ende Kinderen om dat se geen emplot wten te vinden / daer is gelegentheyt dooz pder een / niemant behouft gebreck te liden / die sijn handen wil te wercke stellen.

Daer is oock niemant die het nutter is ende beter gelegen comt als die van Nederlant / om conquesten in bobengesepde quartieren te doen / soo ten aensien van hare scepshaert / als om datter geen natie is / for populens van Wolck / soo Rijck van middelen / ende soo weynich lants besittende / soo dat een pder moet oordeelen dat het dooz haer nootsaekelijck is eenige Landen te beslaen / waer dat se haer gelden op meugen besteden / en sullen in plaetse van twee a drie ten Hondert 's jaers dat se in Nederlant van hare landen trecken / aldaer 20. a 30. ten Hondertien de meer genieten / gelijck de Portugijssen seggen dat een goet neger sich alle Jaer eens moet wy winnen. Soo u al dit noch niet can animeren / upt dreef van de Portugijse macht / die / soo het schijnt / u tenemaal een schijck heeft aengejaecht (hoewel wy onse couragie soo niet hooren te verliezen) sijnder noch andere goede Plaetsen die niet minder moeyte / ende costen comen gepopuleert worden / als te weten / de Gebiere des Amazonas daer Treffelijcke ende vruchtbare Landen / sijn oock goeden aert van Wilden woonen / als mede de gantsche Wilde kust langs / daer verschepte goede Gebieren sijn / die comen bevaren worden / ende treffelijcke Landeryen die leech leggen / oock een goeden aert van Wilden / daer wel mede is om te gaen / soo dat hier verschepte plaetsen sijn / ende goede gelegentheden om Colonien te Planten / 't welck by de Wobincien int particulier / ofte de steden van dien / ja particuliere personen can gedaen worden / gelijck oock alreede is begonnen te geschieden / doch niet met sulcken pder als wel behoort en het schijnt dat de minste tegenspoet de luyden verflaut / daer dickwils hare slechte oorde de oorsaecke van deselve is.

Wooz eerst moetmen goede hoofden verwaerts senden die liefde ende pder tot het werck betoonen / oock bequaem sijn om de luyden te gouberneren / ende met goede exempel deselve wooz gaen : verders moet sozge gebragen worden / dat vrede / ende vrientschap / met de naturellen van het Lant wert onderhouden / deselve geen oberlast doende / noch moetmen sijn paffen int eerste niet te wijt upt strecken / ende in allen deele

doozichheit gebruyken/ de menschheidige aduiffen/ die in fukken
 reguair begaen fijn/ dooren toe genouchfame leffen te dienen/ de Lande/
 die verwoers gaen moet de behulpfame hant geboden worden/ doch
 maerlijck/ bequaem Lant op behooren/ Byfolligen moet fjaer worden
 toegehoucht/ die gelyc heeft om een neger te betalen/ mach noch wel een
 anderen toeberrouw worden/ en foo voorts/ die niet en heeft en een
 ander dienen ofte wercken met fijne eppen handen/ tot dat hy foo veel
 heeft geprofficeert/ dat hy een kan betalen/ want foofe de negers ver-
 trouw aen lippen die niet met allen hebben/ isfer perijkel datfe daer mede
 fullen doozloopen/ maer tegens doch fcherpe werten moeten gemaecht
 fijn. Onder d' Engelfe is het gebruyckelijck die fijn paffage kan beta-
 len heeft byzhept om fijn boozdeel te foucken/ die dat niet doen kan/
 moet booz den tijt van hier ofte meer Jaeren in dienst van andere ver-
 bidden wesen/ fo moet hier oock anderschept gemaecht worden/ tus-
 fchen die niet heeft/ ende daer wat byzegt/ fo dit eens in treyn gebrachte
 ware daer foudender genouch gebonden worden/ die begerich fouden
 wesen wat te refiqueren/ om de culture boozt te helpen fetten/ byfonder-
 lijck alfe eens gebonden van de vruchten te fmaerken/ gelijk d' Engelfe
 nu vele Jaeren gebaen hebben. Doch leyt de gantsche cufte van Flori-
 da booz u open/ also defelbe bygens Chriſtenen als noch wert bewoont/
 daer oock goede Landen ende gelegenheden fijn/ doch vertrouwde het
 boozfte het beſte te wesen.

Belofte dat ich den doven fal boozgemaet hebben/ ende in 't gene ich
 fegge niet geacht wesen: hoe het genomen boozt/ ich fal my gruyt fien-
 len/ want ich geen particulier wroft daer van vermachte/ het geftiet
 alleen ten beſten van ons Vaderlant/ 't welck ich beminne/ doch het is
 te beklagen dat het fijn eppen felben niet lief heeft/ die lief-hebbers fijn/
 kunnen haere ſpeculatie hier op een wermich laeten gaen/ en fien hy
 bruythomſte of de machte niet is geadvifect. Den wel verſchermt/
 inden ich wiffe aen te wijſen/ Bergen van Bout/ ofte Salver/ foud-
 de Toehoozers/ ende Liefhebbers gawich gebonden worden/ die 't fel-
 be foud- aannemen/ ende hare middelen op ſulchen rocht ſchouten/
 gelijk gebreken is dat den Engelfen Ridder Overbere oftet bij Ja-
 ren de Principaelſte van Zeelandt niet ſulch boozgeven heeft waeren te
 verſtopen/ dewelcke op fijne Inductie een treffelijck en wel boozſien
 ſchip hebben uytgeſonden/ dat oock ten eerſten den naem van Bout-
 daelder wterde geſeben/ hoewel maer ſteen r' hups bracht: dit niet te
 genſtaande heeft den ſelben Ridder een Jaer ofte anderhalf geleiden tri-
 verſche Cooplinden tot Amſterdam waeren te perſuaderen om noch een
 Cocht naer deſe Boutte Bergen te doen/ in de welcke hy immer ſoo
 ſlecht is behaſſen/ want hy heeft het heele Lant gheruut/ waer deſe
 Boutte Corvus fouden ſtaen/ ſoo dat noch Streu/ noch Walck heeft
 r' hups gebracht. Deſen Dolenen Ridder heeft ſich nu naer Enghe-
 landt begeben/ om te ſien wat hyfe daer ſal kommen doen gelooven/ maer
 hy

hy kan verfechert wesen dat zynen Vorst sal te verhoofd zyn / want
 d' Engelfche weten alre naer Gout ende Silber te halen is ; een dat
 noch Landts niet Begreep ende Verbands wel gelibocert / kan haer
 Gout ende Silber opkopen / oock Perlen / ende Diamanten. Den
 tijt is gepasseert daer men het Gout vande Bergen schepet / ende upt de
 Scheeren viste / doch om goede Wachten van het Land te trecken / is
 noch tijt / derhalven neemt goede Vermaninge aan ser het te laet loopt :
 hier is ghetwech bekent / dat de West-Indische Compagnie haer selve
 groateschepe heeft ghebaen / niet soodanige Personen die haer gebient
 hadden / of te verhooren / of qualich te bejegenen / of in haer recht te
 verhooren / dewelcke hare ghenegentheide van de Compagnie afge-
 trocken hebbende / zyn naer Engeland / Sweden / en andere plaatsen
 ghegaen / alwaer datse onrechtichinge gegeven hebben vanden Gout-
 handel in Guinea / 't welck tot groot Nadeel streckt vande booscherbe
 Compagnie tot op desen Dagh ; siet dan toe eer dat d' Engelfche van
 die gerie / die u noch toegedaen zyn / nader worden onderricht : sy heb-
 ben alreede een Collegie opgericht / door opzide vanden Coninc / be-
 staende upt Meeren de machtaelste in zynen dienst / ende upt Cooplu-
 den van de boognaemte / dewelcke vercheperde dagen in de boeke samen
 komen / ende ghehoort gehan am pder een diapers tot verderinghe van de
 Begotie / ende Beschijpvoert weet te remonstreren / resalderende / ende
 ordonnerende boorders die dingen / dewelcke tot meeste nut ende beoospeel
 van deselve strecken / 't zy in wat plaetse dat het soude moghen wesen.
 De sorge is u den bevolen.

Dit gelieft noch te weten dat d' Engelse u niet allen niet en bevin-
 nen / maer een sinichelken haer tegens u hebben ingenomen / en seker
 den Oorloch tusschen bepde Partien is haren hoochmoet soodanich toe-
 genomen / ende hebben sulken verachtichinge tegens de Nederlanders ge-
 concepiert / datse van haer ofte tegens haer sijghende hy naer niet an-
 ders inde mont hebben / als ghy Hollanders ghy bottenboosen / wy sul-
 len u noch anders leeren / wy hebben u eens op utre kanten ghebracht /
 maer de naeste reys sullen wy u de beenen toeten / dit is het seggen van
 de gemeente / die niet anders als naer oorloch haer / verders kan hare
 genegentheide hy d' acten vanden Parlement oock wel werden afgenomen /
 daer se u de negotie ende vaert soo limiteert / ende verbiet / ordonneert
 de hare Admirael ende Bewelhebben van Schepen / datse als Ver-
 sen sullen hebben op te brengen alle soodanige Schepen als tegens hare
 hovenstaende Acte sullen hebben ghebaen / hier upt sinje sien waer te
 vermachten sijt / en ofse niet u Lapperpe / en Lozennapperpe / van
 u Schepen op andere Partien te transporteren / en hoet den niet sult in
 de klem loopen ; dzijft u eppen Negotie / en dzijfse soodanich datter
 niemant op heeft te seggen / Godt heeft u de macht gegeven ; dat den
 Coninc niet beter was als zyn volck / ghy sout wel haest sien waer
 om soude gaen.

En

En waerom hebbe d' Engelse so t' ontken wad benje den hare. Want
 sien soo veel gehouden / hebben u geassiseert ende geit verschoten / het
 is haer wederom gegeven / sy hebben het oock niet soo veel tpt Liefde
 gedaen / als tot haer eygen hoopdeel / alsoo Spangien alsoo wel haren
 Spant was / als onsen / gelijck geblecken is in 't Jaer 1588. wannere
 Engelandt openlijck by de Spanjaerts gezeijcht wort / seggende tegen
 d' Engelse ghy die de Roomse werten hebt willen versnaden / sult u noch
 leeren buigen onder het Spaense jock. Hebben de Nederlantsche Ooglooch
 Schepen als doen niet ingehouden de veertich duysent Mannen waer
 mede Parma gereet lach om sich by de groote Spaense Vloote te hou-
 gen / en een inbael in Engelandt te doen. Heeft ons Land haer oock niet
 geassiseert / met Schepen ende Volck / tot tweemaal toe een Cadix in
 Spangien in te nemen en de Spaense Vlooten aldaer / leggende te ruine-
 ren / gelijck geschiet is ; welcke plaetse sy oock hadden konnen behou-
 den indierse getuult hadden. Als sy ons Geit verschoten hadden / hebben
 wy in haere handen moeten overleveren als onderpanden woort de we-
 derom betalinge / sommige van onse sterckste Steden / ende Castelen /
 als den Briel / Vlissingen / ende Hammekens : welcke plaetsen / Godt
 danck / wederom bekomen hebben / als de Penningen die Coninghine
 Elisabeth ons hadde verstreckt / aen Coninc Jacob waren voldaan.
 Haere Officieren ende Soldaten sijn alreys by onsen Staet wel betaelt
 gekoopten / ende geavanceert / oock met Gouvernemenen vertrouwt
 waer in sy haer forsuypts trouwloos hebben gedragen / als verradelijck
 aen den Spanjaert verhoopende verschept de van onse Steden : nament-
 lijck inden Jaer 1582. Niet 1583. Nelt 1587. Deventer ende Oester
 dat noyt is wederom gekregen / 1589. Geertuydenberge. Hier mede
 haert wel.

Hebbe noch vergeten te seggen datter seer groote apparentie is van
 een nutwelijck tusschen den Coninc van Engelandt / en de Princes van
 Portugael / en dat dooz dit middel Brasil lichtelijck in handen van
 d' Engelse staet te komen / of de Portugijse plaetsen in Oost-Indien / im-
 mers datter sonderlinge pets tot nadeel van Nederlandt wert gebrou-
 wen / is seker : daer leggen alreede seven ofte acht Fregatten klaer om
 dooz d' Engelse naer Guinea te gaen / en so geseyt woort inde Rebiec
 Gambij een Fort te bouwen / dooz aengeben bande Portugijsen / daerom
 siet toe / ende laet niet naer / dewijl het noch tpt is / die dingen te verrach-
 ten / dewelcke tot dienst van u Nederlandt strecken / laetse niet tpt ont-
 sacht / ofte hese van d' Engelsche / want sy sullen niet ontsien / alse den
 strick om u hals gelecht hebben / u den stoot toe te trecken.

7 AP 64

F I N I S.

